

FUTBOL YÖNETİMİ VE ORGANİZASYONLARININ GÖRÜNÜMÜ

Sebahattin DEVECİOĞLU¹

Bilal ÇOBAN¹

Yunus Emre KARAKAYA²

ÖZET

Günümüz dünyasında en yaygın spor branşı olarak kabul edilen futbolun, geniş kitlelerin katılımıyla bu varlığını sürdüreceği tüm otoriteler tarafından kabul görmektedir. Futbol yönetim ve organizasyonlarının bilimsel metotlar ışığında, futbol yönetimi uzmanları ve kuruluşları ile birlikte, günümüz şartlarına uygun, geniş katılımlı ve paylaşımcı ortamlarda ele alınarak “Modern Futbol Yönetimine” uygun planlanıp değerlendirilmesi, futbolunun gelişerek, yaygınlaşmasının yanı sıra, uluslararası rekabet şansını artırarak, verimlilik esasına dayalı, istihdam ve katma değer yaratarak, kitlelere ulaştırılması gerekmektedir. Bu araştırmada, futbolun Dünya’da, Avrupa’da ve Türkiye’de kurumsallaşma süreci, yönetim yapısı ve düzenlenen organizasyonlar, tarihsel araştırmalarda kullanılan retrospektif yöntem ile değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, organizasyon, futbol, toplumsal kurum

FOOTBALL MANAGEMENT AND VIEW OF ORGANISATIONS

ABSTRACT

In today’s world, it is accepted by all authorities that football, which is considered to be the most widely recognized sport, will continue to survive with the participation of great masses. Football management and organizations should be considered, planned and evaluated in the light of scientific methods together with football management experts and institutions in accordance with “Modern Football Management”; football should be developed and generalized and it should be made accessible to the masses by increasing the chance of international competition, efficiency and employment. In this study, the process of institutionalization, the management structure and organizations of football as a social institution in the world, in Europe and Turkey were evaluated with retrospective method using historical researches.

Keywords: Management, organization, football, social institution

¹Firat Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Elazığ

²Elazığ İl M.E.M., Özel Eğitim Uygulama Merkezi, Yazışmadan sorumlu yazar E-mail: emrekarakaya23@hotmail.com,

GİRİŞ

Bütün insan toplulukları öteden beri varlıklarını sürdürebilmek ve daha rahat bir yaşantı için ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri üretmek çabasında olmuşlardır. İşbirliğine giderek çeşitli örgütler meydana getirmişlerdir. Böylece insanlar tek başlarına karşılayamadıkları istek ve ihtiyaçlarını, bu örgütler vasıtasıyla kolayca giderebilme imkanlarına kavuşmuşlardır [1]. Tarihi gelişimi içinde çeşitli anlayış ve uygulama yöntemleri geçiren yönetim olgusu, günümüzde evrensel bir kavram haline gelmiş, hem kamu kesimi hem de özel kesim için geçerli bir olgu haline dönüşmüştür [2]. Yönetim, insanların işbirliği içerisinde belli bir amaca yöneltilmesi ve faaliyetlerinin bu amaç doğrultusunda yürütülmesi olarak tanımlanmaktadır [3]. Yönetim değişik alanlarda farklı fonksiyonları yerine getirmekte olup yapıldığı alana göre adlandırılmaktadır [4]. Günümüzde kamu yönetiminin özel bir alanı olarak karşımıza çıkan spor yönetimi, kamu yönetiminin spor alanına uygulanması olarak değerlendirilmektedir. Spor yönetimi, kamu yönetimi tarafından tespit edilen sportif hareket ve hizmetlerin genel ve özel amaçlarını gerçekleştirmek, devletin spor politikalarını uygulamakla yükümlüdür. Bu nedenle spor yönetiminin özellikleri sportif hareketlerin amaç ve işlevlerinden kaynaklanmaktadır. Spor yönetiminin hem girdisi hem de çıktısı insan olduğundan önde birçok yönetim alanlarından farklılıklar göstermektedir [2]. Boş zaman kültürünün gelişmesiyle birlikte sporun bir eğlence unsuru oluşunun yanı sıra, kitleleri teskin edici bir araç olarak da futbolun geliştiği ifade edilmektedir. Modern toplumda futbolun siyasal yaşamla çok yakından bir irtibatı bulunmaktadır. Fazla örgütlü olmayan, dağınık “kitle toplumu” özelliği taşıyan toplumlarda, futbol, kitleleri kapsayan bir etkinlik olarak gelişmektedir [5]. Böylece her geçen gün gelişmelere açık olan, profesyonel bir uğraşı, bilimsel bir araştırma konusu, seyredenler açısından heyecan verici bir gösteri, toplum bilimi açısından beş kıtada olağanüstü boyutlara ulaşan bir uğraş durumundadır. Toplumsal gelişimde küçümsemeyecek bir yere sahip bulunan futbol sektörel anlamda da önemli sayılabilecek bir yapı sergilemektedir. Bütün bu gelişmelere karşın, futbolu herkesin aktif olarak katılımında bulunabildiği bir spor dalı haline getirebilmek, böyle bir potansiyeli, dengeli bir düzeyde geliştirip benimsetmek futbol yönetimi ile ilgilidir [6].

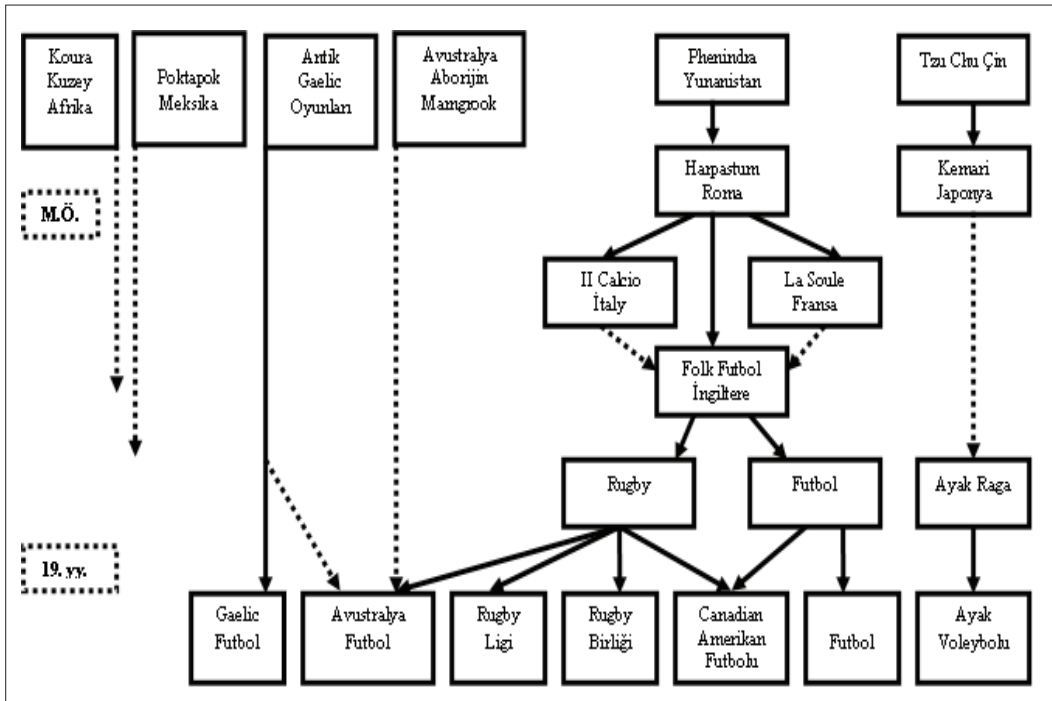
Sosyal yaşamda oldukça geniş bir yere sahip olan futbol kurumları ve organizasyonları, toplumların yazılı olan ve yazılı olmayan kuralları arasında yer alarak toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel değerleri ile önemli bir yapı sergilemektedir. Bu nedenle yapılan bu çalışmada, günümüzde toplumsal kurum olarak kabul gören futbol, genel bir çerçevede kavramsallaştırılıp, tarihsel çalışmalarda kullanılan retrospektif yöntem kullanılarak üç bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde, dünyada, Avrupa’da ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi, kurumsallaşma süreci, gelişim aşamaları, dönemleri ve yapısal özellikleri incelenmiştir. İkinci bölümde; Dünya’da, Avrupa’da ve Türkiye’deki futbol yönetimi modelleri incelenmiş ve son olarak da ulusal ve uluslar arası düzeyde düzenlenen futbol organizasyonları değerlendirilmiştir.

FUTBOLUN KURUMSALLAŞMA SÜRECİ

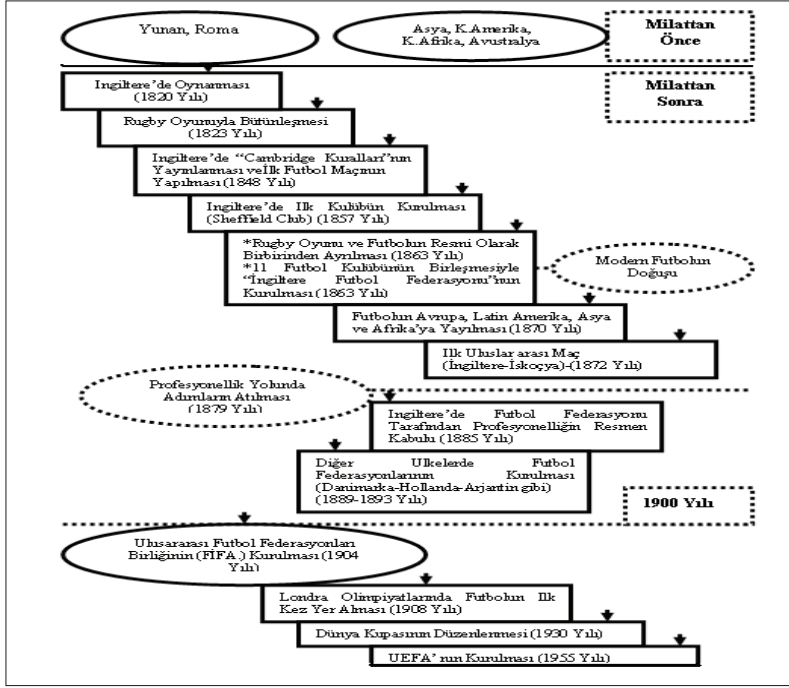
Günümüzde en popüler branş olarak görülen futbolun tarihsel gelişim süreci incelendiğinde milattan önce 3000 yıllarında Asya’da ve Mısır’da kuralsız olarak oynandığı, Yunanlıların “Episkiros”, Romalıların “Harpastum”, Türklerin “Tepük”, Çinlilerin ise bu oyuna “Tsu Chu” adını verdikleri dönemlerde çoğu ülkede oynandığı belirtilmektedir [7,8]. Futbol, bugünkü haline en yakın şekli, 17. yüzyılda İngiltere’de almış, gerek halk, gerekse soylular arasında ilgi gören futbol, Britanya adalarında hızla yayılarak büyük bir gelişme göstermiştir [9]. Yukarıda da belirtildiği gibi modern

futbolun ilk çalışmalarının ise 1820’li yıllarda İngiltere’de başladığı grlmektedir. Bu yıllarda kolej ğrencilerinin karışık kuralları olan “hurling” adında ayakla oynanan bir top oyunu oynadığı, 1823 yılında, bu oyunların birinde, William Webb Ellis adındaki bir oyuncunun, kural dışı bir hareketle topu göğsünde sıkıca tutarak rakip kaleye yönelmesi ile “rugby” isimindeki oyunun da ortaya çıktığı grlmektedir. Ayrı kuralları bulunan bu iki oyun (hurling, rugby), 1863 yılında resmi olarak birbirinden ayrılmıştır [10]. İngiltere’de 1848 yılına kadar uygulanan değişik futbol kurallarının standart futbol oynanmasını sağlamak amacıyla “Cambridge Kuralları” adı altında birleştirilmesi, Cambridge niversitesi ğrencileri arasında yapılan ma, 1857 yılında İngiltere’de resmi ilk futbol kulübü “Sheffield Club” ünün açılması, modern futbolun doğuş tarihi olarak kabul edilen 26 Ekim 1863 tarihinde futbolun İngiltere’de uyandırdığı büyük ilgi karşısında 11 kulüp temsilcisinin Londra’da toplanarak futbol dünyasının ilk federasyonu olan İngiltere Futbol Federasyonu’nu (Football Association) kurmaları bu gelişmelerin en nemilerinden biri olarak grlmektedir [9].

şekil 1. Modern futbol oyunları filateli tarihi ve antik kökenleri

Şekil 2. Dünyada futbolun gelişim süreci ve kurumsallaşması*

*Şekil 2 araştırmacılar tarafından kavramsallaştırılmıştır.

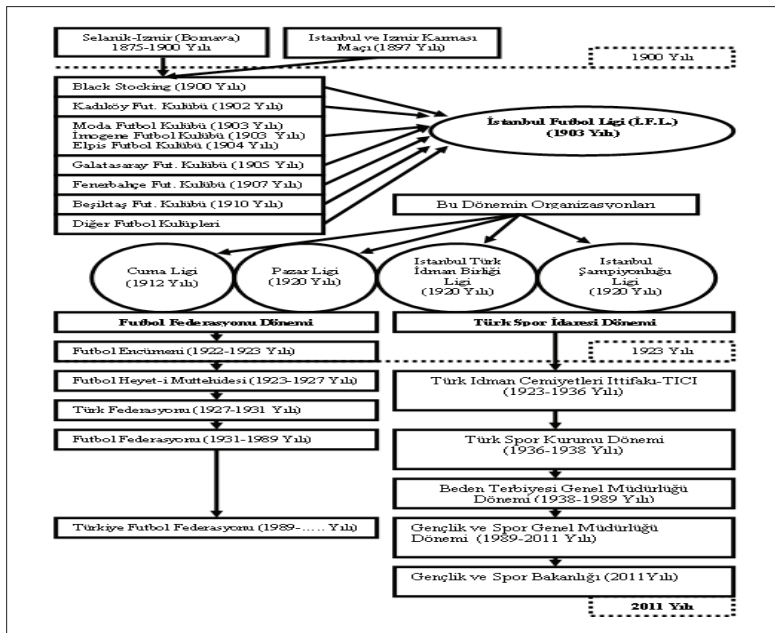
1870'li yıllardan itibaren, dünya üzerinde yayılmakta olan İngiliz egemenliği Futbol Birliği Modeli'ni Avrupa'ya, Latin Amerika'ya, Asya ve Afrika'ya kadar yaymıştır [11]. Modern futbol oyunlarının antik kökenini özetlemek gerekirse kökenin milattan önceye dayandığı (Şekil 1) görülmektedir [12]. 19. yüzyılda futbolun İngiltere'de daha da ileri bir aşamaya geldiği, 1879'lu yılların futbolda profesyonellik adımlarının atıldığı yıllar olarak kabul edildiği, 1904 yılında "Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği'nin (FİFA)" kurulması, 1908 yılında Londra olimpiyatlarında futbolun ilk kez yer alması ve 1955 yılında Avrupa'da Avrupa Futbol Birliği (UEFA)'nin kurulmasıyla kurumsallaşma sürecini tamamlayarak günümüze kadar ulaştığı görülmektedir (Şekil 2).

Türkiye'de ise futbolun tarihsel süreci incelendiğinde, Türk topraklarında ilk müsabakaların 1875 yılında Selanik'te oynandığı, buna İngilizler ve Rumların öncülük ettiği görülmektedir [1]. İngilizler 1894 yılında İzmir'de "Football Club Smyrn"ini kurmuş ve 1899 yılında Reşat Danyal ve arkadaşları Kadıköy'de ilk futbol takımı olarak bilinen "Siyah Çoraplılar (Black Stocing Football Club)"ı kurmuşlardır [7]. 1902 yılında "Cadikeuy Football Club (Kadıköy Futbol Kulübü)" isimli futbol takımı kurulmuş bunu, 1903 yılında Moda'da "Moda Football Club"un kurulması takip etmiş ve arkasından 1904 yılında Kadıköy'de "Elpis" futbol takımı kurulmuştur. 1903 yılında İngiliz elçiliğinin de "Imogene" isminde bir futbol takımı kurmasının ardından 1904 yılında "İstanbul Futbol Ligi (Constantiniopole Football Liege)" adıyla ilk futbol ligi kurulmuştur [1]. Türkiye'de de dünyanın her yerinde olduğu gibi futbolun gelişim sürecinde spor kulüplerinin önemli bir rol oynadığı görülmektedir [13]. 1905 yılında Galatasaray futbol kulübü kurulmuş ve 1905 – 1906 yılı sezonunda İstanbul Ligi'ne katılmıştır. Ardından Fenerbahçe ve Beşiktaş kulüpleri kurulmuştur. İstanbul'un ardından İzmir, Ankara, Eskişehir, Bursa, Adana ve Trabzon illerinde futbol büyük

bir hızla yayılmaya başlamıştır. Türkiye’de Pazar Ligi, Cuma Ligi, İstanbul Türk İdman Birliği Ligi ve İstanbul Şampiyonluğu Ligi bu dönemin önemli futbol organizasyonları olmuştur [14]. 1908 yılına kadar gayri resmi olarak faaliyetlerini sürdüren futbol kulüpleri, Meşrutiyet’in ilanıyla (1909 yılı) “Cemiyetler Kanunu’nun” çıkmasıyla tüzel kişiliğe kavuşmuşlardır [10]. İstanbul Futbol Birliği’nden sonra, 1908 tarih 1680 sayılı Cemiyetler kanununa göre tescillerini yaptırarak, hukuki statüye kavuşan birçok kulüp faaliyetlerini sürdürerek, organizasyonlarını düzenleyebilecek bir üst kuruluşa ihtiyaç duymuşlardır. 1910 yılından sonra “Anadolu”, “Türk İdman Ocağı”, “Darülfünun”, “Terbiye-i Bedeniye”, “Şehremini Mümaseratı Bedeniye” kulüpleri kurulmuş ve İstanbul ligine katılmışlardır. Kulüp sayısının artmasının ardından, ligin yönetimini sağlamak için “İstanbul Futbol Kulüpleri Birliği (1910 yılı)” kurulmuştur [14, 15]. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin (TBMM) 1920 yılında açılmasıyla Türk sporu ve özellikle Türk futbolu için önemli adımlar atılmıştır [7]. Çünkü futbolun teşkilatlanması ve futbolun istenilen seviyeye gelmesinin Cumhuriyet’in ilanından sonra gerçekleştiği söylenebilir (Şekil 3).

Türk sporunun ilk teşkilatı olan Türk İdman Cemiyetleri İttifakı’nın kurulmasının ardından Yusuf Ziya ÖNiş başkanlığında ilk Türk Futbol Federasyonu 1923 yılında “Futbol Heyet-i Müttehidesi (Futbol Federasyonunun ilk oluşumu)” adıyla kurulmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra yabancı takımların faaliyetlerine tümüyle son verilmiş ve 1924 yılında il şampiyonlarının katılımları ile ilk kez “Türkiye Futbol Şampiyonası” düzenlenmiştir [14]. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) tüzüğü içinde, “Federasyon Nizamnamesi” başlığı altında yer alan ‘Federasyonların kurulmaları ya da kaldırılmaları, genel merkezin teklifi ve genel kongrenin kararına bağlıdır’ denilmiş ve ilk kurulan federasyonlardan biri de futbol federasyonu olmuştur [16]. 1938 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün kurulması ile birlikte Futbol Federasyonu bu merkezi teşkilata bağlanmıştır.

Şekil 3. Türkiye’de futbolun gelişim süreci ve kurumsallaşması*

*Şekil 3 araştırmacılar tarafından kavramsallaştırılmıştır.

1962 yılında Türkiye, UEFA'ya üye olmuş, 1962–1963 yılı sezonundan itibaren Avrupa Kupa Galipleri Kupası'na katılacak takımları belirlemek üzere “Türkiye Kupası” organizasyonu düzenlenmiştir. Futboldaki gelişim ve değişim, futbolun sadece bir spor dalı olmadığını da ortaya çıkartmıştır. Futbolun yarattığı parasal değerlerin giderek büyümesi ve futbola olan ilginin yaygınlaşması, lokal federasyonlar nezdinde bu spor dalının bağımsız bir yapı içerisinde yönetilmesini zorunlu kılmış ve Türkiye Futbol Federasyonu 17.06.1992 yılında 3813 sayılı kanunla (Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun, 3.7.1992 gün ve 21273 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş) özerk bir yapıya kavuşmuştur [14]. Böylece Türkiye Futbol Federasyonu, demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulmuştur [17]. Yukarıdaki açıklamalar ışığında özetlemek gerekirse (Şekil 3), 1875 yılından başlayarak Cumhuriyet'in kurulmasına kadar spor kulüplerinin kurulması Futbol Federasyonu'nun temelini oluşturmuştur. 1922 yılında oluşturulan futbol encümeni ve 1923 yılında kurulan TİCİ, futbolun gelişimine büyük bir ivme kazandırmış ve 1992 yılında da Futbol Federasyonu 3813 sayılı kanunla özerk bir yapıya kavuşmuştur.

FUTBOL YÖNETİMİ MODELLERİ

Günümüzde futbol, yüz binlerce çalışanı ile her geçen gün büyüyen ve milyonlarca taraftarı olan dev bir sektör haline dönüşmüştür [18]. Fransa Stratejik ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Müdürü Pascal Boniface'nin “*Futbolun stratejik önemini kimse reddedemez. Futbol dünyanın en evrensel olaylarından biridir. Demokrasiden piyasa ekonomisinden daha evrensel gerçek anlamda sınır tanımayan tek şey...*” şeklindeki açıklaması futbola olan ilginin boyutlarını açıklayıcı niteliktedir [19]. Dolayısıyla sporun, özellikle de futbolun toplumla iç içe olan yapısının siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerle uyum içerisinde hareket ettiği çok yakından incelendiği zaman görülmektedir [20].

Günümüzde futbol olgusunun resmi olarak yukarıdaki bölümlerde de açıklandığı üzere İngiltere'de çıktığı ve 1888 yıllarında spor kulüplerinin bir araya gelmesiyle profesyonel futbol liginin kurulduğu görülmektedir. Bundan sonraki süreçte dünyadaki işbirliğini artırmak amacıyla “Federation Internationale de Football Association (FİFA)” nun kurulması ve 1952 yılında Avrupa'da “Avrupa Futbol Birliği (UEFA)” nin kurulması futbolun daha da profesyonel bir yönetim yapısına kavuşturulmasına neden olmuştur (Şekil 1-2). Türkiye'de ise Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde gelişmeye başladığı, Cumhuriyet'in kurulmasından sonra daha da hızlı bir şekilde gelişerek bugünkü profesyonel yönetim yapısına kavuştuğu görülmektedir (Şekil 3). Aşağıda Dünya'da, Avrupa'da ve Türkiye'de Futbol Yönetimi kavramsallaştırılıp tablolar halinde verilerek açıklanmıştır.

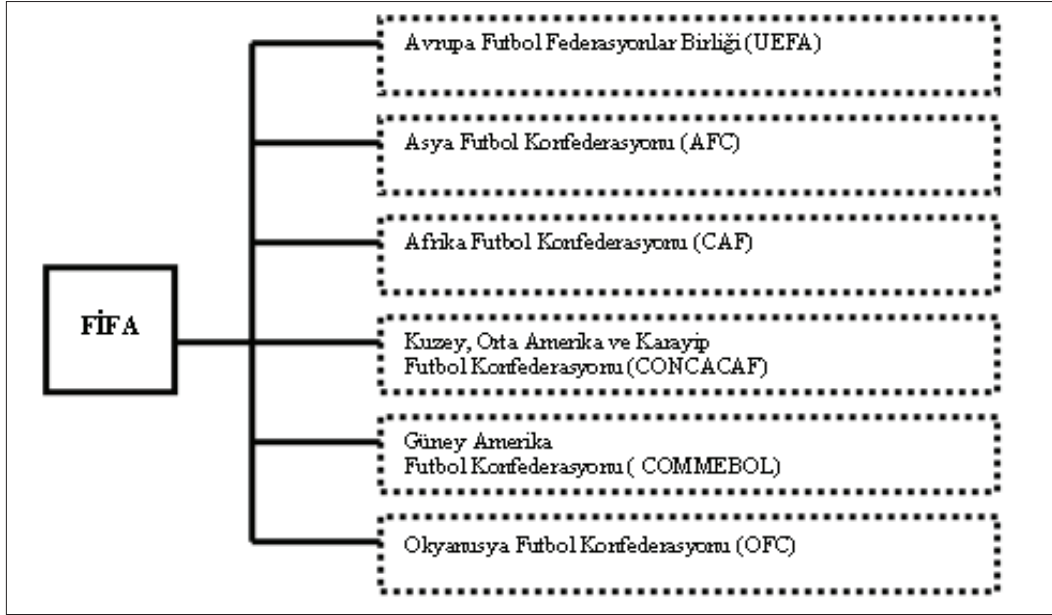
Dünya'da Futbol Yönetimi

Dünyada futbol yönetimi ve organizasyonun merkezi, “Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (Federation Internationale de Football Association FIFA)’dir. FIFA, 21 Mayıs 1904 yılında Avrupa liglerinden Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, İsveç ve İsviçre'nin katılımıyla, o güne kadar sadece Britanya adalarında düzenlenen İngiltere, Kuzey İrlanda, Galler ve İskoçya'nın katıldığı uluslararası futbol turnuvasını genişleterek bir dünya turnuvası haline getirmek için Paris'te kurulmuştur. FIFA'nın 208 üyesi bulunmakta olup merkezi Zürih’ dedir. Dünyada futbolla ilgili konfederasyonlar, ulusal federasyonlar ve spor kulüpleri FIFA’ nın denetiminde faaliyetlerini sürdürmektedir [21, 22]. FIFA, futbolda kuralların belirlenmesi, değiştirilmesi, uluslararası maçların ve turnuvaların düzenlenmesi konusunda dünyada en yetkili organdır [9, 21].

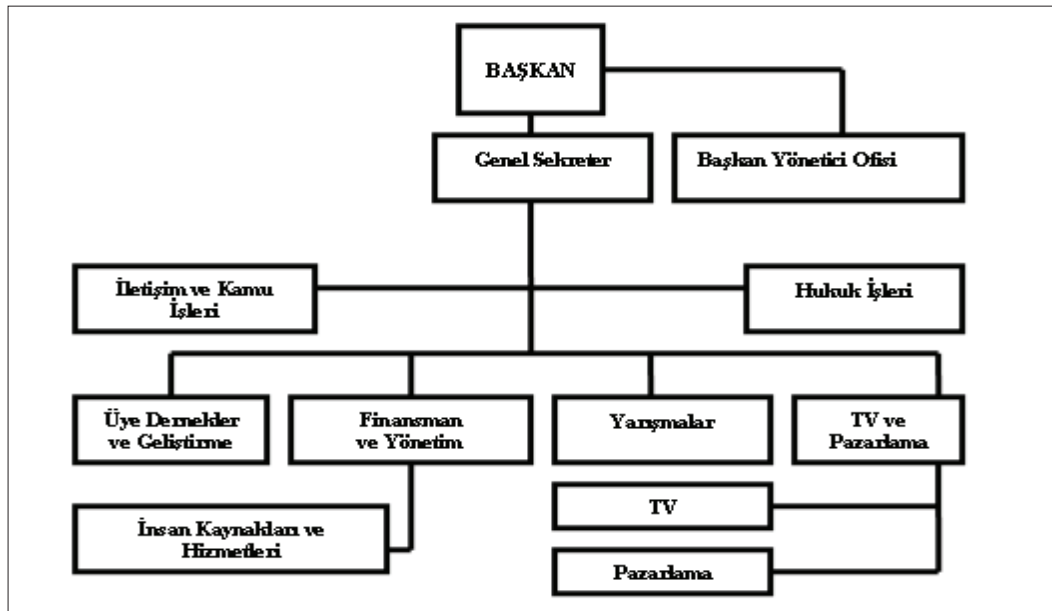
FIFA'nın oluşumu incelendiğinde (Şekil 4), “*Avrupa Futbol Federasyonlar Birliği*”, “*Asya Futbol Konfederasyonu*”, “*Afrika Futbol Konfederasyonu*” ve “*Kuzey, Orta Amerika ve Karayip*

Futbol Konfederasyonu”, “Güney Amerika Futbol Konfederasyonu”, “Okyanusya Futbol Konfederasyonu”nun bir araya gelerek oluştuğu görölmektedir [23, 24].

şekil 4. FIFA'nın oluşumu

şekil 5. FIFA'nın yönetim şeması

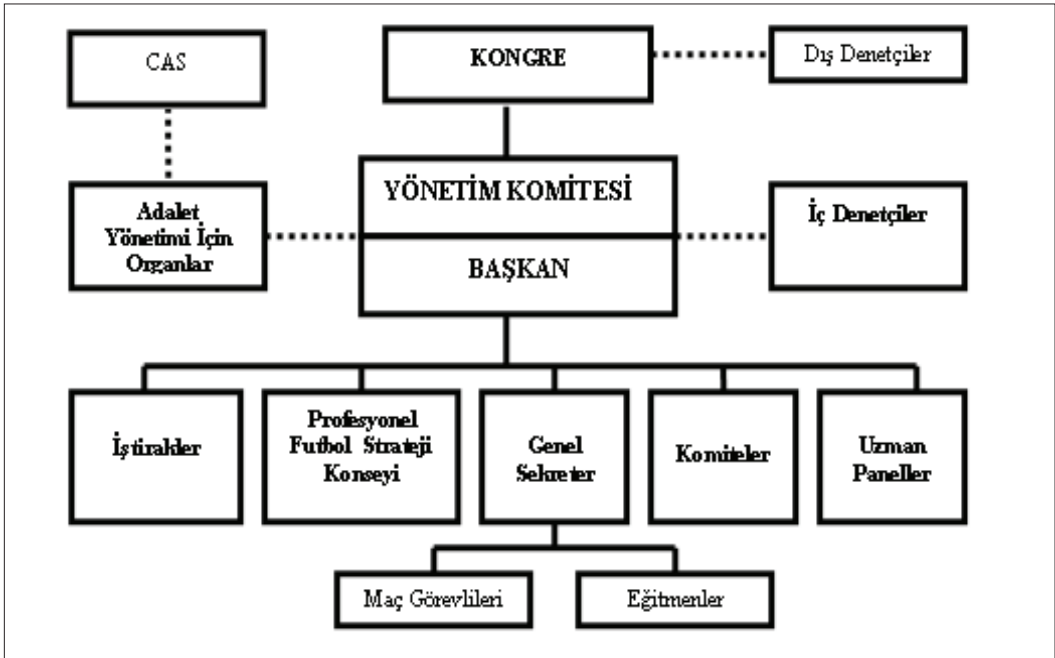
Şekil 5 'te görüldüğü gibi FIFA yönetim yapısı başkan ve onun altında yer alan birimlerden oluşmaktadır. İcra kurulu alınan kararları uygulamakla yükümlüdür ve 25 kişiden oluşmaktadır. FİFA'nın icra komitesindeki 25 kişinin; başkan, kıdemli başkan yardımcısı (1 kişi), başkan yardımcıları (7 kişi), üyeler (15 kişi) ve genel sekreterden oluştuğu görülmektedir. İcra komitesinin konfederasyonlara göre dağılımları incelendiğinde Güney Amerika Futbol Konfederasyonu 2 kişi, Asya Futbol Federasyonu 3 kişi, Avrupa Futbol Federasyonlar Birliği 5 kişi, Avrupa Futbol Konfederasyonu 3 kişi, Kuzey, Orta Amerika ve Karayip Futbol Konfederasyonu ise 2 üye ile temsil edilmektedir [24].

Avrupa'da Futbol Yönetimi

1950'li yıllarda, Avrupa'da Futbol Birliğini kurma düşüncesi ortaya çıkmış ve bazı Avrupa ülkeleri tarafından 1952 yılında Avrupa Futbol Birliği (UEFA)'nin kuruluşu ile ilgili ilk toplantı Zürih'te yapılmıştır. Aynı yıl içinde ikinci toplantı Helsinki'de, 1953 yılında da üçüncü toplantı Paris'te yapılmıştır. Bu toplantılar sonunda, Güney Amerika ülkelerinin konfederasyon halinde birleşmeleri örnek olarak alınarak, UEFA'nın resmen kurulması için diğer Avrupa ülkeleri ile işbirliğine gidilmiştir, UEFA'nın ilk kongresi, 1955 tarihinde 29 üye ülkenin katılımıyla Viyana'da yapılmıştır. FIFA'ya üye olan tüm Avrupa Millî Federasyonları, UEFA'nın üyesi olarak kabul edilmiştir [9].

UEFA'nın merkezi İsviçre'nin Bern şehrinde yer almaktadır. UEFA'nın ana kuruluş amacı ise "Avrupa'da futbol sporu ile ilgili tüm konularla ilgilenmek, birlik üyesi ülkeler arasındaki spor ilişkilerini geliştirmek, dostluk bağlarını sağlamlaştırmak, politik ve dini farklılıkları futbol ile ortadan kaldırmak" olarak belirlenmiştir [9, 20].

Şekil 6. UEFA yönetim yapısı

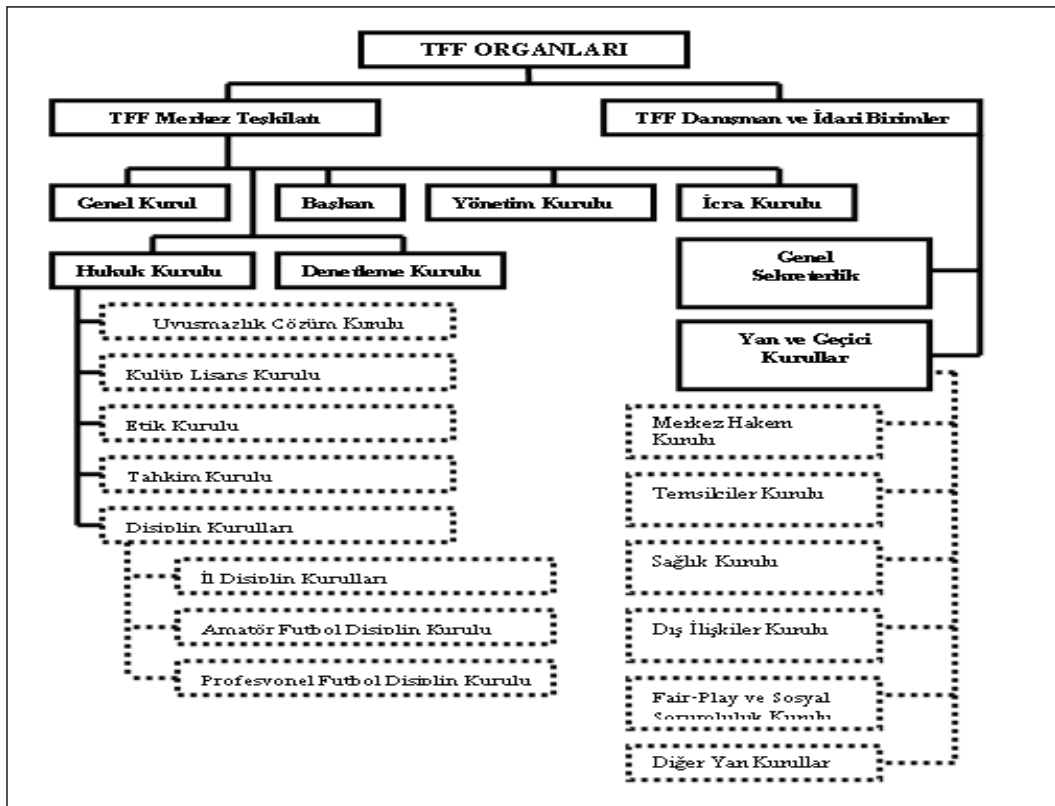

UEFA'nın yönetimi yapısal olarak değerlendirildiğinde ise (şekil 6) adalet yönetimi için organlar, i denetçiler ve dış denetçiler, başkanlığa bağlı alt birimlerinden (İştirakler, Profesyonel Futbol Strateji Konseyi, Genel Sekreter, Komiteler ve Uzman Paneller) oluşmaktadır. Ayrıca UEFA'nın icra komitesi incelendiğinde ise başkan, onursal başkan, başkan yardımcısı (5 kişi) ve üyelerden (10 kişi) oluştuğu grlmektedir [25].

Türkiye'de Futbol Yönetimi

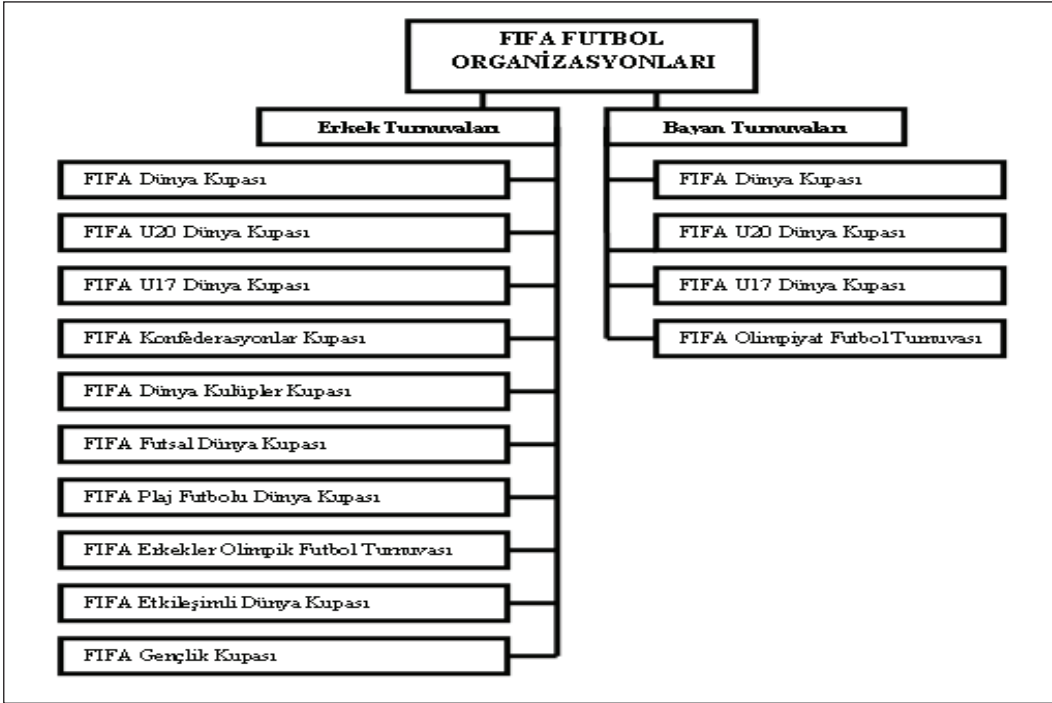
Türkiye'de futbol, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından yönetilmektedir. FIFA İcra Komitesi 1962 yılında, Türkiye Futbol Federasyonu'nun (TFF) UEFA' nın tam yesi olduğunu kabul etmiştir. Böylece TFF, UEFA' nın tüm hak ve vebicelerine sahip tam yesi olmuştur [26].

şekil 7. Türkiye futbol federasyonunun yapısı

Türkiye Futbol Federasyonu'nun yapısı incelendiğinde (şekil 7), merkez teşkilatın; genel kurul, başkan, yönetim kurulu, icra kurulu, hukuk kurulu ve denetleme kurulundan oluştuğu, danışman ve idari birimlerin ise genel sekreterlik ile yan ve geçici kurullardan oluştuğu grlmektedir. Türkiye Futbol Federasyonu yönetim kurulunda başkanın yanında 2 başkan vekili, 1. ligden 3 kişi, 2. ligden 2 kişi, 3. ligden 1 kişi, genel kurulun seçtiği 2 kişi ve federasyon başkanının seçtiği 4 kişiden oluşmaktadır [14].

Şekil 8. TFF idari teşkilat yapılanması

TFF'nin İdari Teşkilat Yapılanması incelendiğinde ise (Şekil 8); genel sekreter, genel sekreter vekilliği (4 kişi), 24 adet müdürlük ve ilgili birimlerden oluştuğu görülmektedir [14]. Ayrıca Türkiye Futbol Federasyonunun Yurtiçi teşkilatlanması, bölge müdürlükleri düzeyinde 14 ilde örgütlenmiştir. Yurtdışı teşkilatlanmasının, 1998 yılında Avrupa ofisi adı altında Almanya'da ofis açıldığı, Avrupa'da futbol oynayan genç Türk yetenekleri Türk milli takımına kazandırmak gibi görevinin olduğu görülmektedir.

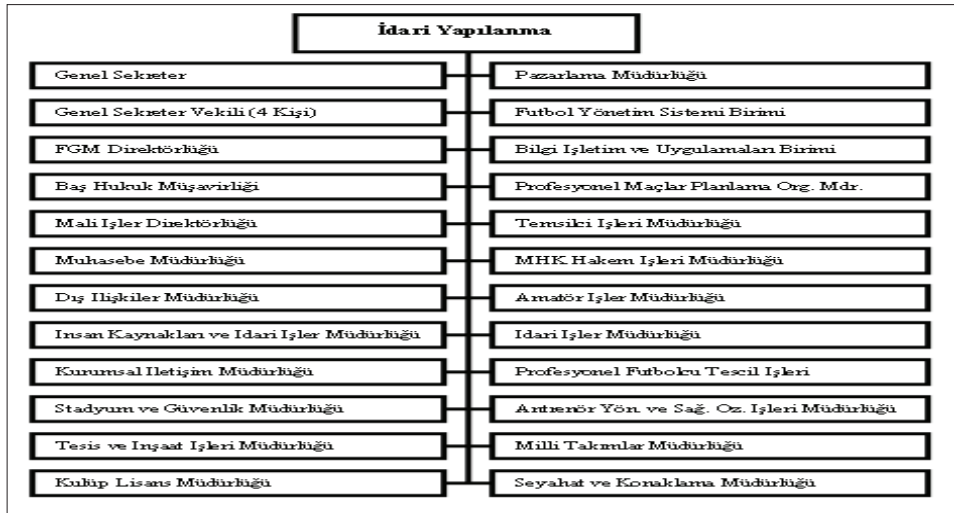
FUTBOL ORGANİZASYONLARI

Dünyada futbolun çok büyük ilgi görmesi futbol yönetimlerinin büyük çapta organizasyon yapmalarına yol açmıştır. Bu doğrultuda aşağıda, Dünya'da Avrupa' da, ve Türkiye' de düzenlenen futbol organizasyonları kavramsallaştırılarak açıklanmıştır.

Dünya'da Futbol Organizasyonları

FIFA'nın dünyada düzenlediği futbol organizasyonları incelendiğinde (Şekil 9) erkekler kategorisinde dünya kupası, U20 (20 yaş ve altı) ve U17 (17 yaş ve altı), konfederasyonlar kupası, Plaj futbolu dünya kupası, gençlik kupası gibi organizasyonlar, bayanlar kategorisinde; dünya kupası, U20 (20 yaş ve altı) ve U17 (17 yaş ve altı) ve olimpiyat futbol turnuvası organizasyonlarını düzenlediği görülmektedir [24].

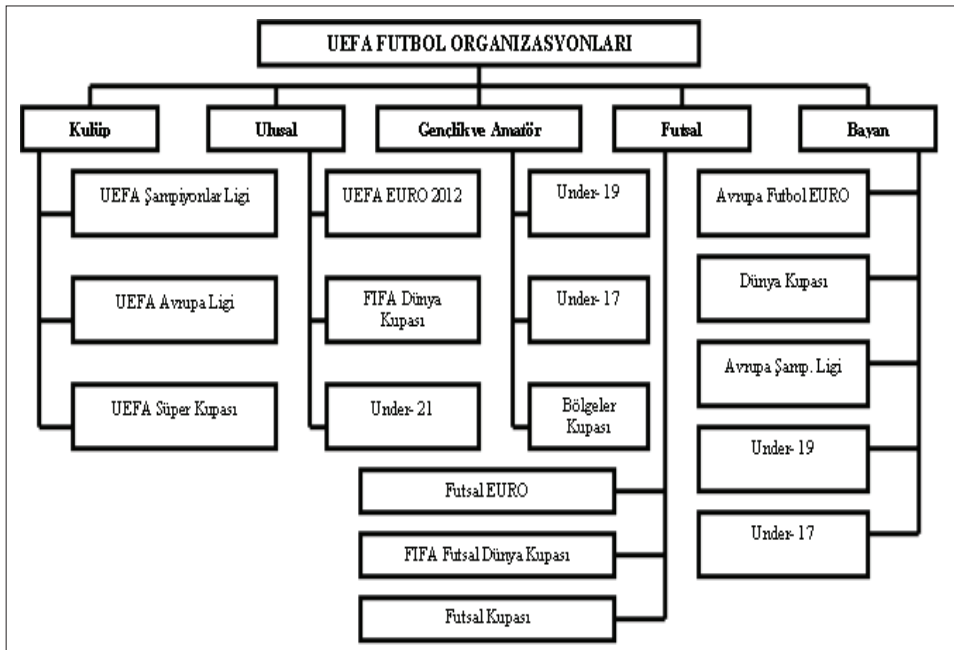
Şekil 9. FIFA'nın düzenlediği futbol organizasyonları

Avrupa'da Futbol Organizasyonları

Avrupa'da UEFA'nın futbol organizasyonları incelendiğinde (Şekil 10); kulüp düzeyinde; şampiyonlar ligi, Avrupa ligi ve süper kupa, ulusal düzeyde üç organizasyonun, gençlik ve amatör düzeyde üç organizasyonun, futsal düzeyinde üç organizasyonun ve bayanlar düzeyinde beş organizasyonun düzenlendiği görölmektedir [25].

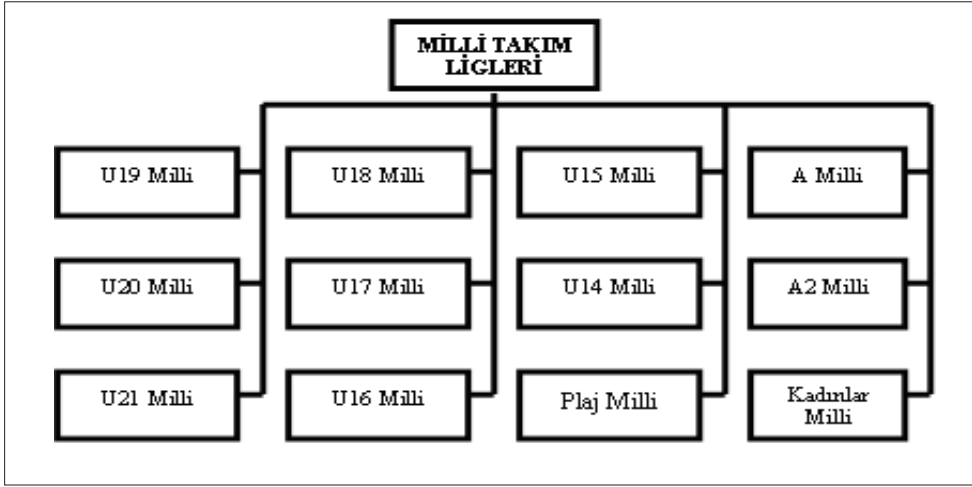
Şekil 10. UEFA'nın düzenlediği futbol organizasyonları

Türkiye’de Futbol Organizasyonları

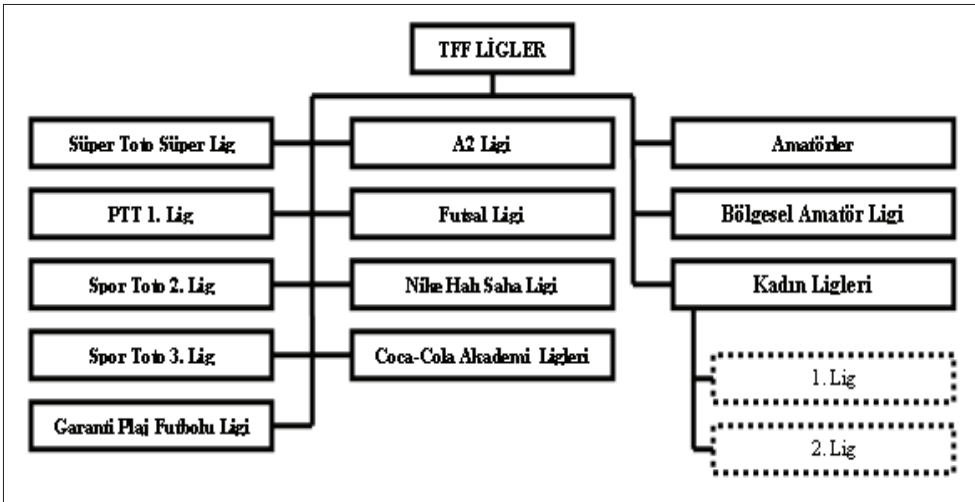
Türkiye’de futbol organizasyonları incelendiğinde (Şekil 11), Türkiye’nin uluslararası organizasyonlara; A milli, A2 milli, U21, U20, U19, U18, U17, U16, U15, U14, Plaj Milli ve Kadınlar Milli kategorilerinde katıldığı görülmektedir [14].

Şekil 11. TFF’nin uluslararası düzeyde katıldığı futbol organizasyonları

TFF’nin yurtiçinde düzenlediği faaliyetler incelendiğinde (Şekil 12); Süper Lig, 1. Lig, 2. Lig, 3. Lig, A2 Ligi, Amatörler, Bölgesel Amatör Ligi, Kadın Ligleri, Akademi Ligleri, Garanti Plaj Futbolu Ligi, Futsal Ligi ve Halı Saha Ligleri şeklinde organizasyonlar düzenlendiği görülmektedir [14]. TFF’nin kupa organizasyonlarını ise Avrupa Kupaları, Türkiye Kupası ve TFF Süper Kupa şeklinde düzenlediği görülmektedir.

Şekil 12. TFF tarafından organize edilen yurtiçi organizasyonları

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı işbirliği ile yapılan futbol organizasyonlarını ise Gençler (Erkek-Kız), Yıldızlar (Erkek-Kız), Kkkler ve Futsal kategorisinde düzenlenmektedir.

SONUÇ

Küreselleşme, diğer sektörlerde olduğu gibi gelişen spor sektöründe de, sporcuları, kulüpleri, organizasyonları ve sporla ilgili tüm kurum ve kuruluşları gzlr bir şekilde rekabet ortamına sürüklemiştir. Bu rekabet futbol ve futbolla ilgili kurumlarda daha net gözükmektedir [27]. Gün getike daha çok insanın ilgisini çekmeyi başaran ve giderek daha iyi örgütlenerek, büyük bir sektör haline gelen futbol, her dönemde gündemde kalmayı başarmıştır [28]. Futbolun topluyla i içe olan yapısı siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerle paralel gelişim göstermektedir. Futbol yönetimi ve kurumları her alandaki gelişmeleri izlemek ve onlara uyum sağlamak, kendini bu gelişmeler karşısında yenileyerek geliştirmek durumundadır [29].

Avrupa Birliği'nde spor, özellikle de futbol; *“Avrupa kültürünün ayrılmaz bir parçası ve tabanında amatör, tepesinde profesyonel kulüpler olan piramit yapısı içindeki açık sportif rekabetin şekillendirdiği, Avrupa'da profesyonel futbolun ekonomik boyutu topluluk hukukuna tabii olduğu artan profesyonelleşme ve ticarileşme, topluluk hukukunun etkisinin giderek artmasına ve bu da yasal belirsizliğe yol amasına sebep olmuştur. UEFA ve ulusal federasyonlar gibi düzenleyici kurumların ne kadar özerk olduğu ve öz düzenleme haklarını kullanırken topluluk hukukunun prensiplerine nereye kadar bağlı oldukları açık değildir. Bu yasal belirsizlik sadece ekonomik koşullarda değil, özellikle futbolun sosyal, kültürel ve eğitsel işlevinde de sorunlara yol açmaktadır”* [30]. şeklinde açıklanmıştır. Avrupa Birliği Futbol Yönetimi; Ulusal ve Avrupa federasyonlarından, demokrasilerini, şeffaflıklarını ve meşruluklarını arttırmak için yeterliklerini, sorumluluklarını, işlevlerini ve karar alma süreçlerini daha iyi tanımlamalarını ve koordine etmelerini istemekte, komisyonu öz düzenlemenin hangi koşullar altında desteklendiğini belirlemeye davet etmektedir. Futbol otoritelerinin kendi düzenleme yetkilerini kullanırken lllk ilkesinin esas olduğu konusunda ısrar etmektedir. FIFA'yı, i demokrasisini ve yapısındaki şeffaflığı arttırmaya çağırmaktadır. Avrupa Futbol Modeli, amatör ve profesyonel futbol arasındaki ortak yaşam ilişkisi ile Avrupa Futbol Modeli'ne olan bağlılığını vurgulamaktadır. Heyecanlı yaşışmalar, taraftarların kulüpleriyle yüksek düzeyde özdeşleşmeleri ve yaşışmalara yaygın kamuoyu erişimi ile profesyonel futbolun geleceğinin olumlu olmasını sağlamak için belli olumsuz gelişmelere karşı Avrupa Birliği düzeyinde düzeltici önlem alınması gereğini kabul etmektedir [31, 32].

Sonuç olarak, toplumsal bir kurum olarak kabul gören futbolun yönetim ve organizasyonlarının bilimsel metotlar işiğında, futbol yönetimi uzmanları ve kuruluşları ile birlikte, günümüz şartlarına uygun geniş katımlı ve paylaşımcı ortamlarda ele alınarak *“Modern Futbol Yönetimi'ne”* uygun planlanıp değerlendirilmesi, futbolunun gelişerek, yaygınlaşmasının yanı sıra, uluslararası rekabet şansını arttırarak, verimlilik esasına dayalı, istihdam ve katma değer yaratarak, kitlelere ulaştırılması gereği ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Ekenci G, Imamoğlu F. Spor işletmeciliği, Ankara, Alp Ofset Matbaacılık, 1. Baskı; 1998, 10-15.
2. Doğar Y, Türkiye'de Spor Yönetimi, Adana, z Akdeniz Ofset; 1997, 8-11, 57-108.
3. Amman T, İkizler C, Karagözoğlu C, Sporda Sosyal Bilimler, Alfa Yayınları; Bursa 2000.
4. Seraslan Z, Spor yönetimi Ders Notları, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu; 2002.
5. aha . Spora yaslanarak bir nefes almak, Düşünen Siyaset; 1999; (1), 115-125.

6. Devocioğlu S, Çoban B. Türkiye futbol federasyonun özerkliği, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi, 2002; (8), 49-58.
7. Urartu Ü. Futbol, İnkılap Kitapevi Yayınları, İstanbul, Anka Basımevi, 5. baskı; 1994; 5-12-15.
8. Erdoğan İ. Futbol ve futbolu inceleme üzerine, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 2008; (26, 11).
9. Tercüman, Futbol, Spor Ansiklopedisi, İstanbul, Tercüman Matbaacılık, 1981; 65-67.
10. Somali V. Teknik-Taktik Yönleriyle Futbol ve Tarihi, İstanbul, İnkılap Yayınevi; 1989.
11. Akşar T, Merih K. Futbol Ekonomisi, İstanbul, Literatür Yayıncılık; 2006.
12. www.footystamps.com/orig_index.htm. (10.09.2010).
13. Fişek K. 100 soruda Türkiye Spor Tarihi, İstanbul, Gerçek Yayınevi; 1985; 52.
14. www.tff.org/default.aspx. (01.02.2013).
15. Sümer R. Sporda Demokrasi, Ankara, Şafak Matbaacılık; 1990; 20-27.
16. Aydın N. Futbol 1. Ankara, Türk Spor Vakfı Yayınları, Başkent Yayınevi; 1989; 54-57.
17. Güney T. Profesyonel Futbolda Yönetim Uygulamaları, İstanbul, Futbol Federasyonu, Yayın No: 7. 1991; 8-33.
18. Öcal D. Halkla ilişkiler endüstrisi. Popüler Spor ve Futbol. Toplum Bilim Dergisi. Futbol Özel Sayısı. 2002; 121.
19. Doğan İ. Türk Futbolunda Potansiyel İstanbul Ruhü ve şiddet, Düşünen Siyaset, Aylık Düşünce Dergisi, 1999; (1), (2), 73-85.
20. Devocioğlu S. Türk spor yönetiminde özerkliğin ekonomik boyutu (Türkiye futbol federasyonu örneği), Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı, Ankara. 2002; 168.
21. Orta L. F.I.F.A dünya kupası finallerinin analitik olarak incelenmesi, 1. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, 2000; (2), 227-239.
22. Ergüven E. Spor kitabı. NTV Yayınları. İstanbul. Ofset Filmcilik ve Matbaacılık; 2008; 96.
23. FIFA Tüzüğü, Tüzüğün Uygulanmasına İlişkin Düzenlemeler Genel Kurul İç Tüzüğü, 09 / 2005. <http://www.fifa.com> (02.02.2006).
24. www.fifa.com/. (01.09.2010).
25. www.uefa.com. (15.08.2010).
26. Türkiye Futbol Federasyonu, Türk futbol tarihi (1991-1996), Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları, Gül Basımevi; 1992; (2), 3-11.
27. Devocioğlu S, Çoban B. Türkiye’de profesyonel futbolun finansı, Spor Araştırmaları Dergisi, 2003; (7), (3), 2.
28. Gürkan S. Yıkılmayan İmparatorluk, Futbol, Ankara, Ümit Yayıncılık, 2000.
29. Devocioğlu S. Türkiye’de futbolun kurumsallaşması, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 2008; (26), 393.
30. Deloitte Touche. AB sürecinde Türk Futbolu, <http://www.deloitte.com> (29.03.2007).
31. Belet I. Avrupa’da profesyonel futbolun geleceği hakkında taslak rapor. (Çev. Kutlu Merih). FESAM. 2007.
32. Devocioğlu S. Futbolun yasal evrimi ve son gelişmeler, 2007; <http://www.fesam.org> (02.01.2010).